

1. FLORA GRAECA

Μέσο: ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 24/06/2018 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 24/06/2018

Σελίδα: 36

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

36

Η ΑΥΓΗ
24 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Flora Graeca

Η έκθεση του Νίκου Παπαδόπουλου, «Flora Filorarrου: Ένα ταξίδι από την Πόλη των Βράχων στον κήπο», στο **Μέγαρο Ευνάρδου** (Αγ. Κωνσταντίνου 20 & Μενάνδρου) του **Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης**, με επιστημονική επιμέλεια Φαίης Ζήκα. Μέχρι 28 Ιουλίου.

Ο καλλιτέχνης περπατούσε κάθε μέρα στο λόφο Φιλοπάππου με το σκύλο του, τον Ίβο. Η απλή αυτή βόλτα σιγά σιγά, μέρα με την ημέρα, μετατράπηκε για τον εικαστικό καλλιτέχνη σε ένα προσωπικό ταξίδι αναζήτησης και έρευνας. Σαν άλλος αρχαιολόγος, εντόπισε ένα ένα τα φυτά του λόφου. Περιμένε υπομονητικά να ανθήσουν για να καταγράψει τη γενεαλογία τους, το μακρινό ταξίδι τους. Παρατηρούσε τους επισκέπτες του λόφου, τις συνήθειές τους, τις επιβιώσεις τους. Ανέτρεξε στις βιβλιογραφικές πηγές, ευτύχησε να εισβάλλει στα εργαστήρια κορυφαίων επιστημόνων και μιας παρέδωσε εν τέλη ένα σύνολο έργων που διερευνούν, «τελεία τελεία» «τη σχέση μας με το παρελθόν και την ιστορία, την εννοσιότητα και τη μετανάστευση, τη φύση και την καλλιέργεια, το

ΤΗΣ ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΜΠΑΡΚΑ

τοπικό και το παγκόσμιο», όπως εύστοχα γράφει η Φαίη Ζήκα, αναπληρώτρια καθηγήτρια Φιλοσοφίας και θεωρίας της Τέχνης στην ΑΣΚΤ.

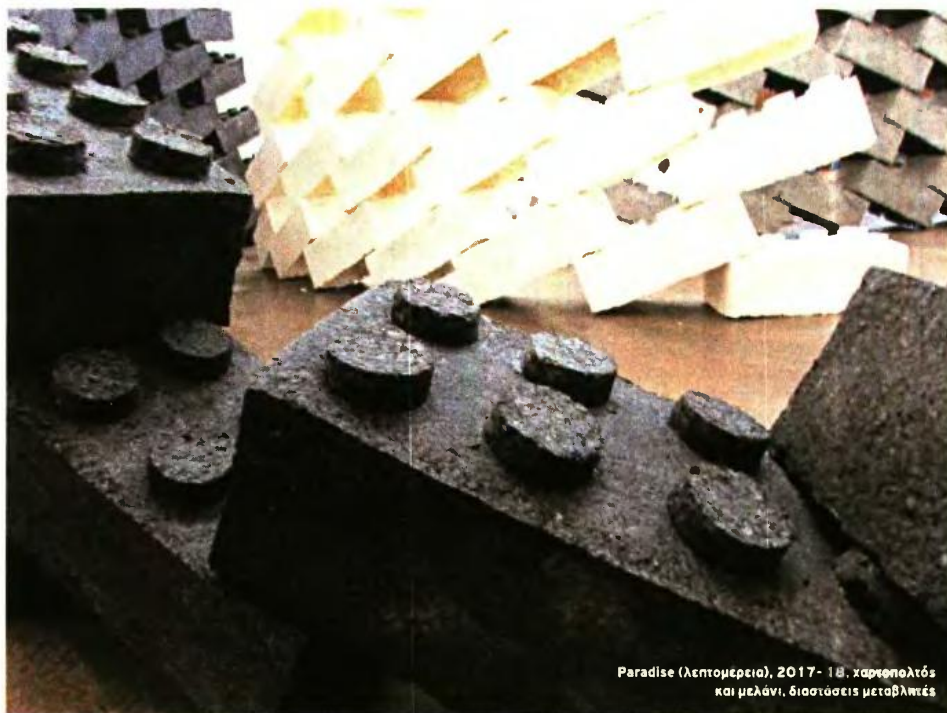
Η έκθεση αποτελεί μια ποιητική αναπαράσταση της διαχρονικής παγκόσμιας πολιτικής του ανθρώπου απέναντι στη χλωρίδα. «Τον Νοέμβριο του 2010 σε έναν ακόμη περίπατο τζορτζιανό για το φυσικό περιβάλλον που μας υποδέχονταν καθημερινά. Ενστικτωδώς παρατηρώντας επισταμένως το τοπίο, μου ήρθε να ξεστομίσω τη λέξη 'κήπος' για εκείνο που έβλεπα γύρω μου. Ο 'Κήπος Φιλοπάππου', Βάζοντας αυτό το ερώτημα προσπάθησα με όλες μου τις δυνάμεις να το υπηρετήσω και να δω αν η υπόθεσή μου ισχύει ή όχι», εξηγεί ο Νίκος Παπαδόπουλος.

Στην επόμενη κιόλας εξόρμησή του στον κήπο ξεκίνησε η φωτογραφική αποτύπωση των ολάνθιστων «κατοίκων» του λόφου. Με τη φωτογραφική μηχανή ανά χείρας χτύπησε την πόρτα του τμήματος Βιολογίας του πανεπιστημίου Αθηνών. Η Σοφία Ριζοπούλου και ο Γιάννης Μπαζός τον βοήθησαν να «ταυτοποιήσει» κάθε φυτό και του έμαθαν πως να αποξηραίνει τα δείγματα που με τόση προσοχή συνέλεγε στις βόλτες του.

Τα δείγματά του έχουν περάσει ένα συναρπαστικό ταξίδι πριν καταλήξουν στο λόφο. Όπως η οξαλίδα, ένα φυτό σε σχήμα τριφυλλιού με κίτρινο άνθος που κατακλύζει το λόφο Φιλοπάππου. Έφτασε τυχαία στην Ελλάδα, σε μορφή σπόρων μαζί με εμπορεύματα από τη Νότια Αφρική. Εκπληκτός άκουσε τους καθηγητές να του λένε ότι τα δείγματα του φυτολογίου του «εισπήχθησαν» στη χώρα γύρω στο 1850.

Άρχιος εμμονικά να ερευνά. Συνειδητοποίησε ότι το 30% των σημερινών φυτών είναι άποικοι όχι μόνο στον λόφο αλλά και σε ολόκληρη τη μεσογειακή λεκάνη και προέρχονται από μέρη μακρινά. Οι αρχαιολόγοι το επιβεβαίωσαν. Το τοπίο στο λόφο Φιλοπάππου ήταν γυμνό, βραχώδες. Στο Ελληνικό Λαογραφικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ) βρήκε φωτογραφικό υλικό έως και το 1920 το οποίο μαρτυρά τη γύμνια του λόφου. Τι μεσολάβησε και από αυτό το άγριο και γυμνό περιβάλλον φτάσαμε σήμερα να περπατάμε στα καταπράσινα μονοπάτια του λόφου:

* Μια παρουσίαση βιβλίου άρχισε να ξετυλίγει το κουβάρι των απαντήσεων. Ο γνωστός εικαστικός γνώρισε τον Στίβεν Χάρις συγγραφέα του βιβλίου «The magnificent Flora Graeca», στο οποίο περιγράφει τη διαδρομή ενός άλλου ιστορικού βιβλίου της Flora Graeca. Το 1787 ο Άγγλος βοτανολόγος Τζον Σίμπορντ με συνεργάτη τον Αυστριακό ζωγράφο Φέρντιναν

Paradise (λεπτομέρεια), 2017 - 18, χαρτοπολιός και μελάνι, διαστάσεις μεταβλητές

ντ Μπόουερ πραγματοποιήσαν την πληρέστερη καταγραφή της ελληνικής χλωρίδας την οποία και αποτύπωσαν στους 10 τόμους της περίφημης Flora Graeca. Έναν από τους τόμους της ο θεατής βλέπει και στην έκθεση στο **MIET**. Η Εθνική Βιβλιοθήκη κατέχει ένα από τα σπάνια αντίτυπα του περιφημου αυτού 10τομου. Ο συγγραφέας Στίβεν Χάρις, καθηγητής στο τμήμα Βοτανικής του πανεπιστημίου της Οξφόρδης έχει την ευθύνη της επιμέλειας και της συντήρησης της πρωτότυπης Flora Graeca καθώς και ολόκληρου του επιστημονικού / αρχαιολογικού υλικού. Υποδέχθηκε τον Νίκο Παπαδόπουλο και τον ξενάγησε την άνοιξη του 2011 σ' αυτό τον «θησαυρό». Ο Παπαδόπουλος είχε αρχίσει πια να βρίσκει τις απαντήσεις του.

- Ζούμε την ψευδαίσθηση της αυτοφουούς χλωρίδας του λεκανοπεδίου; Ουσιαστικά είμαστε μέσα σε έναν κατασκευασμένο κήπο;

- «Ναι. Το 'αυθεντικό' αττικό τοπίο είναι η ξεραλα που βλέπει κανείς προς την Ανάβυσσο, και το Σούνιο. Έτσι ήταν όλο το λεκανοπέδιο. Εκτός από τις περιοχές δίπλα στα ποτάμια Ιλισού, Κηφισού, Ηριδανού. Εκεί είχε μπλόκιο πράσινο. Για παράδειγμα και ο λόφος του Αρδής που φυτεύτηκε. Και ο λόφος του Στρέφου. Οι μεταφορές φυτών ξεκινάνε από τον Κολόμβο. Η φραγκοσυκιά, ο ευκάλυπτος, η αγαύη, η γιούκα έλκουν την καταγωγή τους από μακρινές ηπείρους. Ήρθαν στην Ευρώπη από τη Νέα Γη με τα καράβια των αποστολών του Κολόμβου. Οι Ευρωπαίοι τότε άρχισαν να θεμελιώνουν την αντίληψη για μια ανασυγκρότηση της Εδέμ. Πάνω σ' αυτή τη θέση αρθρώνεται η ιδέα των βοτανικών κήπων. Πρώτη 'Εδέμ', αποτελεί ο βοτανικός κήπος στην Πίζα της Ιταλίας το 1544, περίπου πενήντα χρόνια μετά την ανακάλυψη της Νέας Γης. Όπως σημειώνει η ιστορικός Μαριάνε Κλέμουν, 'στους βοτανικούς κήπους ο Κόσμος συρρικνώθηκε'.

Πα να αποτίσει φόρο τιμής στους πρωτοπόρους επιστήμονες και κυρίως σ' αυτό που μας παρέδωσαν, ο Νίκος Παπαδόπουλος στίνει την έκθεση ως ένα άλλο artist book. Δημιουργεί μέχρι και τη δική του γραμματοσειρά. Στη δική του Flora, οικεία στιγμιότυπα από τη σημερινή εικόνα του λόφου μπλέκονται με τις ιστορικές πηγές, ενώ οι σύγχρονοι Αθηναίοι περιπατούν που απολαμβάνουν το λόφο θυμίζοντας τους περιηγητές των προηγούμενων αιώνων.

Στην έκθεση ο θεατής θα δει το προσωπικό φυτολόγιο του καλλιτέχνη. Θα ακούσει το λαχάνιασμα του σκύλου του καθώς

έτρεξε στο λόφο. Θα θυμηθεί τον Πικιώνη και σιγά σιγά θα εισβάλλει στον προσωπικό Παράδεισο του καλλιτέχνη. Θα δει σπινές από τα γενέθλια που γιόρτασε στο λόφο κάνοντας πικνικ με τους φίλους του.

Στο τέλος της έκθεσης το ίδιο το κόμμα του λόφου, έτσι όπως είναι «στρωμένο» σε μια μεγάλη επιβλητική τάβλα, όχι χαμηλά στη γη αλλά ψηλά θα τον κάνει να σκεφτεί...

- Είναι εκεί που όλοι καταλήγουμε...

- «Η εκεί που αρχίζουμε. Μην ξεχνάτε ότι μπορεί να φυτευτεί. Όμως ναι, είναι αμφιλεγόμενο. Μπορεί να έχει περίπου το σχήμα της κορυφογραμμής του Φιλοπάππου αλλά και το σχήμα ενός ανθρώπου θαμμένου. Εγώ έβαψα τον σκύλο μου στο λόφο πριν λίγους μήνες... Η έκθεση στήθηκε όπως τη βίωσα».

- Σας απασχόλησε η δική σας ταυτότητα δουλεύοντας τον κήπο;

Όχι. Ο κήπος ούτως ή άλλως δεν έχει ταυτότητα. Εγώ αποφασίζω τη ταυτότητα θα του δώσω. Εμένα αντικατοπτρίζει ο κήπος. Η χλωρίδα έχει την ταυτότητα των κατοίκων της. Έτσι κι εγώ τελεία τελεία προσπαθώ να τίσω κάτι...»

- Και πως ξεκινά η πρώτη τελεία;

- «Από την αφήγηση. Θέλω να είμαι όσο πιο λιτός γίνεται στα ζωγραφικά μέσα, επειδή με ενδιαφέρει να διηγηθώ μια ιστορία. Βλέπω τα πράγματα ζωγραφικά. Σε δύο διαστάσεις. Στη συνέχεια οι τελείες αποκτούν και τρίτη διάσταση. Ζωγραφίζω μέχρι ένα σημείο το έργο μου ποτέ δεν τελειώνει... Με ενδιαφέρει η διαδικασία. Η ιερότητα της χειρωναξίας. Η ιεροτελεστία της πράξης. Η χαρά που παίρνεις μέσα από το άγγιγμα με τα υλικά, όπως το χαρτί που μοιάζει με ανθρώπινο δέρμα. Πάντα με απασχολούσε το ερώτημα ποιά είναι η σχέση μου με τη τεχνολογία; Και ποιά είναι το όριο μου μεταξύ της ζωγραφικής πράξης και της τεχνολογίας. Η διαδικασία της χειρωναξίας είναι για μένα στάση ζωής. Σε βάζει να σκέφτσαι, σε πάει ένα βήμα παραπέρα, σου ανοίγει το μυαλό. Η ζωή είναι υλικά. Σήμερα οι άνθρωποι έχουν αλλάξει τον τρόπο που βλέπουν, ουσιαστικά δεν βλέπουν. Μπαίνουν σε μια έκθεση, κάνουν ένα κλικ με το κινητό, ένα upload και δεν έχουν δει το έργο. Δεν έχουν σκεφτεί μπροστά στο έργο, δεν έχουν απολαύσει το έργο. Η εμπειρία μου στο CERN (επιλογή στο residency του Ευρωπαϊκού Ερευνητικού Κέντρου στην Ελβετία) με βοήθησε. Ισχυροποιήθηκε η πεποίθησή μου αυτή. Είδα πόσο μηδαμινός είμαι μπροστά στο σύμπαν, μια μικρή τελεία».